

GORSKI SVET JUGOSLAVIJE

Marija Košak^x - Marija Bernik^{xx}

Da je učiteljeva priprava eden najpomembnejših pogojev za uspešnost pouka, ni sporno. Bolj vprašljiva je zahteva po pisni pripravi. Še vedno so mnenja, da je to le formalna zahteva pedagoškega vodje ali svetovalne službe. Ti učitelji še vedno živijo v prepričanju, da samo strokovno znanje zadošča za uspešen pouk. To prav gotovo drži, če učitelj (sicer takrat ne bi smel imeti naziva učitelj!) opravlja le funkcijo posrednika, ki več ali manj reproducira dosežke vede. Če pa hočemo pri pouku doseči zastavljene smotre, potem le gola reprodukcija snovi ni ustrezna pot. Iskanje ustreznih oblik in metod dela pa terja temeljit premislek. Kako najbolje posredovati učno snov, katere pripomočke zato uporabimo, katere metode izberemo, da aktiviramo učence, česa učenci sami ne zmorejo in je potrebna učiteljeva razlaga, kdaj na teren itd. to učitelj predvidi s pripravo. Ohraniti vse v glavi je nemogoče in zato pisna priprava pomaga k ureditvi misli in oporo pri sami realizaciji učne ure. Nič se potem ne zgodi slučajno, stihijsko. Improvizacija je možna le nekajkrat, potem pa nastopijo težave ali z realizacijo letnega programa ali posameznih ur. Z objavo nekaj prispevkov uspešno realiziranih ur, ki so bile tudi pisno pripravljene, bi radi vzpodbudili tiste, ki še vedno koleba jo med potrebo pisne priprave in potrdili tistim, ki učijo dobro na podlagi predhodne temeljite pisne priprave.

Nastop študentke PA Bernikove

Učna priprava

Razred: 8

Učna enota: Gorski svet Jugoslavije

^x Dipl. geog., prof. višje šole, Pedagoška akademija, 61000 Ljubljana, Stari trg 4

^{xx} študent geog., Pedagoška akademija, 61000 Ljubljana, Stari trg 4

Učna tema: Naseljenost in naselja v gorskem svetu

Vzgojnoizobraževalni smotri: učenci

- razložijo s pomočjo zemljevida Jugoslavije pogoje za naselitev v gorskem svetu,
- primerjajo karto gostote prebivalstva z reliefno karto Jugoslavije,
- razložijo vzroke za neenakomerno gostoto,
- navedejo značilnosti naselij in tipe,
- opišejo funkcijo naselij.

Oblika pouka: frontalna

Metode dela: razlaga, razgovor, samostojno delo učencev

Učni pripomočki: zemljevid Jugoslavije in Slovenije

prosojnica: gostota naseljenosti (gostonaseljena območja
in redko naseljena območja)

diapozitivi: primer mesta
prehodnega naselja
vasi (gručasta, zaselek, razložena, samotna
kmetija)

Potek dela

Uvodno ponavljanje: s pomočjo karte učenci povedo samo bistvene značilnosti gorskega sveta.

Motivacija: Kaj nam pove podatek: 70 % jugoslovanskega ozemlja je gorat
26,1 % prebivalcev živi v gorskem svetu

Kaj lahko iz tega podatka razberemo? (problemski pristop)

Napoved: Danes se bomo naučili, kako vplivajo naravnogeografski dejavniki na razporeditev prebivalstva in oblikovanje naselij v gorskem svetu. Potem boste bolje razumeli, zakaj so take težave s stanovanji, z zaposlitvijo v mestu in zakaj primanjkuje delovne sile na podeželju!

Samostojno delo učencev: analizirajte s pomočjo karte (projekcija), kje so največje zgostitve in kje je prebivalstvo redko naseljeno. Primerjajte s fizično karto tega območja!

Razgovor in poročanje učencev o ugotovitvah.

Sklep: V gorskem svetu je v primerjavi z drugimi naravnogeografskimi enotami gostota naselitve manjša (povprečno) zaradi pomanjkanja rodovitne, obdelovalne zemlje (predvsem za strojno obdelavo), težave z vodo v kraškem svetu, (ponavljanje in korelacija z zgodovino), zgodovinski vzroki, družbenogospodarski (ni toliko tovarn, prometa idr.).

Razlaga: prebivalstvo živi v naseljih. Projekcija-različna naselja-značilnosti.

Samostojno delo: opis značilnosti naselij na slikah

Razgovor in poročanje o ugotovitvah.

Sklep: Večja naselja v gorskem svetu so pretežno v dolinah in kotlinah.

Sicer prevladujejo vasi, zaselki in samotne kmetije. V različnih pokrajinah so tipi naselij različni (alpski tip, šumadijski, starovlaški itd.), odvisno od naravnih in družbenogeografskih pogojev.

Utrjevanje: Učenec s pomočjo slike razloži, za katero pokrajino gre (redko ali gosto naseljeno), prepozna tip naselja.

Primerjaj karto gostote v Jugoslaviji s fizično karto! Kateri dejavnik je povzročil najbolj vidne razlike v gostoti?

Opiši značilnosti naselja, v katerem je šola (tip in funkcijo)!

Domača naloga: Opazujte naše naselje: kaj vse zasledimo kot njegove posebne značilnosti.

Opombe: pri učni temi ni novih pojmov. Gre le za poglobljanje pojmov tipi naselij in funkcije. To dosežemo ob analizi slik in razgovoru.

Učna ura je bila realizirana po predlogi. Učenci so sodelovali in pri ponavljanju pokazali, da razumejo soodvisnosti naravnih in družbenih pojavov.